Pacificatie 2025 – inleiding

Zeer geachte genodigden, schepen van de vroede stad Gent, burgemeesters van Haarlem en van Breda, mevrouw de ambassadeur van Nederland in Brussel en mevrouw de consul-generaal van Nederland in Antwerpen, heer ambassadeur van België in Den Haag en gezant van Vlaanderen voor de interregionale samenwerking met Nederland, dames en heren voormalige sprekers op de Pacificatielezingen, dames en heren,

Van harte welkom op de 41e Pacificatielezing, met als spreker Philipp Blom.

Een woord van dank aan alle instanties en overheden die dit jaarlijks evenement blijven mogelijk maken: de stad Gent met schepen Christophe Peeters, de stad Breda, hier aanwezig in de figuur van burgemeester Depla. De Nederlandse overheid en de Vlaamse overheid als de lezing in Breda plaats vindt. Het Algemeen Nederlands Verbond, de Orde van den Prince, de Marnix-ringen, de Taalunie, het Vlaams-Nederlands Huis deBuren in Brussel, de Handelsbeurs en de NH Hotels hier ter stede, het Cultuurfonds, Vanhende Advocaten en een hele rits individuen die ons bijstaan met grotere en kleinere sommen. Onze dankbaarheid gaat naar allen die dat doen, en zeker ook naar de leden van onze organisatie. De Pacificatielezingen steunen voor hun organisatie geheel en al op vrijwilligers. Ik groet hen hierbij warm.

Een week geleden herdachten velen onder ons hun overledenen. Als bestuur van de Pacificatielezingen moesten wij onze eigen rouw verbijten. Enkele jaren geleden verloren wij de man die onze lezingenreeks als het ware verpersoonlijkte, voormalig schepen van deze stad Lieven Decaluwe. Een paar weken geleden moesten wij in Breda ook van Rolf Klinkhamer, een van de Noordelijke pijlers onder onze werking, ten grave dragen. In naam van onze organisatie bied ik de families van Rolf en van Lieven, en van Lode Verhaegen en Igno Sutorius die ons eerder al waren ontvallen, onze diepe dankbaarheid aan.

En nu, dames en heren, is er bij wijze van feestelijke opening van deze lezing muziek. Ook dit jaar doen wij een beroep op het Ensemble Gustav – vijf inmiddels afgestudeerde muzikanten die elkaar leerden kennen binnen het Gents Universitair Symfonisch Orkest. Zij brengen ons eerst het strijkkwartet in f, opus 28, deel drie adagio van Franz Joseph Haydn. Tweedens het stuk Cypresses nr 4 van Anton Dvorak. Dames en heren, het Gustav Ensemble.

==========

Volgend jaar herdenken wij, tegen onze regels in opnieuw in Gent, dat 450 jaar geleden, in deze zelfde ruimte, de Pacificatie werd ondertekend. Een ultieme poging om boven alle ideologisch-religieuze spanningen heen, de politieke eenheid van de Nederlanden te handhaven, met het oog op de genadeloze wijze waarop de Spaanse kroon alhier haar gezag en het monopolie van het katholicisme wilde handhaven, te vuur en te zwaard. De Pacificatie mislukte en Gent moest zelfs een tijdlang een calvinistische dictatuur ondergaan. Sindsdien is ons gedachtengoed ongetwijfeld geëvolueerd. Maar ons wereldwijd samenleven?

Philipp Blom, de Duits-Nederlandse filosoof en auteur, zag zich nog maar een jaar geleden gedwongen om een essay uit te geven waarin hij poogde duidelijk te maken waarom wij anno 2024 nog konden – en moesten – hopen. Hopen misschien tegen op het eerste gezicht beter

weten in. Hopen, niet uit een naïef optimisme a la Candide. Maar hopen omdat er voor een ordentelijk samenleven van mensen geen andere drijfkracht bestaat.

De wereld ziet er intussen niet fraaier uit. President Trump poogt zich een Nobelprijs bijeen te garen met overeenkomsten die eerder op mercantilisme gestoeid zijn dan op duurzame vrede. De oorlog in Gaza en wat eraan vooraf ging, heeft ook in onze samenleving diepe scheuren gereten. Scheuren die onze moeizame omgang met een immigratie die onze maatschappij verscheurt nog verdiepen. Wie de moeite doet om het internationale gebeuren wat intenser te volgen, weet dat de hele wereld beweegt, alsof de tektonische platen waarop de continenten rusten eensklaps sneller tegen elkaar zijn gaan aanklotsen. Ook in een microkosmos als Nederland hebben de jongste verkiezingen de polarisatie tussen links en rechts niet verkleind, misschien op termijn zelfs nog verscherpt. Tegenover alle snelle veranderingen die op ons afkomen reageert een deel van onze publieke opinie alsof er geen vuiltje aan de lucht zit, verdoofd door consumentisme – de Black Friday-gekte gluurt om de hoek. Een ander deel van onze publieke opinie gaat dan weer uit pure paniek in hyperventilatie. Hier en daar hoor je het mijns inziens gevaarlijke verhaal weer opduiken dat het ‘structureel geweld’ in onze samenleving tegengeweld rechtvaardigt. Terrorisme dus.

Hoe moeten wij omspringen met de wereldwijde angst, met al die frustraties, met een diepe gespletenheid van onze eigen samenleving? Laten wij ons naar een filosoof richten, die wellicht ook de algehele waarheid niet in pacht heeft, maar die ons beslist sprankels van inzicht kan bieden in onze eigen leefwereld, in Europa, in de wereldgemeenschap. Philipp Blom, dames en heren. Een medemens die niet veel verdere uitleg behoeft. Philipp is filosoof, romanschrijver en journalist. Hij is de zoon van een Duitse vader en een Nederlandse moeder, studeerde in Wenen en in Oxford en schrijft sindsdien in toonaangevende kranten en tijdschriften.

==========

Voor wij de vrije baan geven aan Philipp Blom nog wat muziek. Het Ensemble Gustav met het Intermezzo sinfonico uit de Cavalleria rusticana van Pietro Mascagni, Traumerei Uaus Kinderscenen van Robet Schumann en I dreamed a dream uit Les Miserables in een arrangement van Michael Ton.

==========

Blom

==========

Bedanking en uitnodiging voor de receptie in de Troonzaal